

PhDr. Miloslav Macela

ředitel odboru rodiny a dávkových systémů

V Praze dne 21. února 2012

č. j.: 2012/15816-214

**Průběžná informace k zahájení správního řízení o výchovném opatření
podle § 43 zákona č. 94/1963 Sb., o rodině, ve spojení s § 13 zákona
č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí**

Ministerstvo práce a sociálních věcí (dále jen „MPSV“) bylo požádáno o názor v případě zahájení správního řízení o uložení výchovného opatření podle § 43 zákona č. 94/1963 Sb., o rodině, ve znění pozdějších předpisů (dále jen zákon o rodině) ve spojení s § 13 zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí, ve znění pozdějších předpisů (dále jen zákon č. 359/1999 Sb.).

O výchovném opatření podle § 43 zákona o rodině, ve spojení s § 13 zákona č. 359/1999 Sb., rozhoduje obecní úřad ve správním řízení za předpokladu, že tak již neučinil soud. Správní řízení obecní úřad zahajuje většinou z vlastního podnětu, tedy pokud v průběhu výkonu sociálně-právní ochrany vyvstane potřeba výchovné opatření uložit. Kdokoli může obecnímu úřadu dát podnět podle § 42 zákona č. 500/2004 Sb., správního řádu, ve znění pozdějších předpisů (dále jen správní řád) k zahájení správního řízení z moci úřední, pokud se domnívá, že to vyžaduje zájem na řádné výchově dítěte. Obecní úřad je toho, kdo podnět podat, povinen do 30 dnů od doručení podnětu vyrozumět, že řízení z moci úřední zahájil nebo že neshledal důvod pro zahájení řízení. Otázkou však je, zda je správní řízení o uložení výchovného opatření možné zahájit rovněž na žádost účastníka řízení, tedy povětšinou rodiče.

Správní řád v ustanovení § 44, říká, že řízení o žádosti je zahájeno dnem, kdy žádost došla věcně příslušnému správnímu orgánu. Žádost musí podle § 45 správního řádu obsahovat stejně jako jiné podání náležitosti uvedené v § 37 odst. 2 správního řádu a musí z ní být patrné, co žadatel žádá nebo čeho se domáhá a musí být označeni další jemu známí účastníci. Ustanovení § 46 správního řádu upravuje zahájení řízení z moci úřední, které je zahájeno doručením oznámení o zahájení řízení účastníku uvedenému v § 27 odst. 1 správního řádu (tedy tomu účastníku, kterému je rozhodnutím založeno, změněno nebo zrušeno právo nebo povinnost nebo je rozhodnutím řečeno, zda právo nebo povinnost má či nikoli).

V některých případech lze správní řízení zahájit jak na žádost účastníka řízení, tak i z vlastního podnětu správního úřadu. Takto lze postupovat pouze tehdy, pokud to zákon výslovně upravuje. Správní řád výslovně nestanoví, ve kterých případech se řízení zahajuje na návrh účastníka a kdy jej lze zahájit z podnětu správního úřadu, event. kdy jsou možné oba tyto způsoby. **Při určování způsobu zahájení řízení je proto nutno vycházet z příslušných hmotněprávních předpisů.**

Zákonná úprava výchovných opatření ani v § 43 zákona o rodině, ani v § 13 zákona č. 359/1999 Sb. nestanovuje, zda obecní úřad zahajuje správní řízení o uložení výchovného opatření z moci úřední nebo/a na žádost účastníka. Obecně lze však říci, že **zahájit správní řízení lze tam, kde je zákonem konkrétnímu subjektu dáno určité právo nebo nárok, kterého se lze prostřednictvím žádosti domáhat nebo právo vykonat** (např. žádost o přiznání sociálních dávek, žádost o udělení živnostenského oprávnění atd.). **Právo na uložení výchovného opatření však není veřejným subjektivním právem**, stejně jako např. právo na potrestání jiného v trestním či přestupkovém řízení (což judikoval i Ústavní soud ČR – např. IV. ÚS 2674/07).

Zákon č. 359/1999 Sb. vyjmenovává v ustanovení § 63 řízení zahajovaná na žádost (např. správní řízení o zařazení žadatele do evidence zájemců o náhradní rodinnou péči nebo řízení o vydání pověření k výkonu sociálně-právní ochrany) v souvislosti

s příslušností správního orgánu k zahájení řízení. Pokud je i v dalších případech správní řízení zahajováno na základě žádosti, je toto u konkrétního ustanovení vždy výslovně uvedeno – např. žádost o přiznání státního příspěvku pro zřizovatele zařízení pro děti vyžadující okamžitou pomoc či žádost o zrušení pověření k výkonu sociálně-právní ochrany. Řízení o odnětí pověření k výkonu sociálně-právní ochrany je dle § 50 zákona č. 359/1999 Sb. možné zahájit jak z moci úřední (jsou-li splněny zákonem dané podmínky), tak na základě žádosti oprávněného subjektu, což příslušné ustanovení výslovně uvádí. Pokud tedy příslušná hmotněprávní norma (zde zákon o rodině nebo zákon č. 359/1999 Sb.) neuvádí, že správní řízení se zahajuje jak na žádost, tak z moci úřední, je možné dovodit, že takové řízení musí obecní úřad za splnění zákonných podmínek zahájit sám z moci úřední.

Z výše uvedeného MPSV dovozuje, že rodič či jiná osoba odpovědná za výchovu dítěte nemá nárok na uložení výchovného opatření, tudíž obecní úřad není povinen na základě žádosti zahajovat správní řízení. Takovou žádost je možné posoudit pouze jako podnět, kdy si obecní úřad sám vyhodnotí, zda řízení o uložení výchovného opatření zahájí či nikoli (stejně jako je tomu např. v přestupkovém řízení). O vyřízení podnětu je pak obecní úřad povinen toho, kdo podnět podal, ve lhůtě 30 dnů od doručení podnětu vyrozumět. MPSV si je však vědomo odlišných právních názorů i skutečnosti, že obecní úřady mohou být v případě nezahájení správního řízení nařčeny z nečinnosti. Z těchto důvodů bude k vyřešení nejasností ohledně zahájení správního řízení o výchovném opatření osloveno Ministerstvo vnitra, Ministerstvo spravedlnosti, Veřejný ochránce práv a Nejvyšší správní soud. O jejich stanovisku budete vyrozuměni a budeme rádi i za Vaše názory k uvedené problematice.

Na vědomí:

vedoucím odborů sociálních věcí krajských úřadů a řediteli Magistrátu hl. města Prahy